

Den 28. august er det 5 år siden kommissarisk statsråd og professor Ragnar Skancke måtte motta landsmenns kuler på Akershus, ifølge saksbehandling og rettsavgjørelser som antas uriktige — både hva det faktisk-historiske og rettslige grunnlag angår. De ansvarlige ekssekverte dommen etter at han hadde sittet med den i 2 år og 3 måneder og etter at det var innsendt overveldende ansøknin- ger om nåde, blant annet fra et praktisk talt enstemmig kleresi. De endelige an- svarlige for Skanckes død kan altså ikke unnskyldes seg med «folkets rettsbevissthet», eller med at de ikke hadde hatt tid til å tenke seg om.

Forholdet for de delaktige i dette klare justismord er i det hele tatt alvorlig og så vedva- rende aktuelt, at det ikke kan

være nødvendig for oss ytter- ligere å legge sten til byrden — etter at Nordens rettskret- ser, de impliserte, og endelig de opinionsdannende elemen- ter i vårt folk har hatt anled- ning til å gjøre seg bekjent med den foreløbige gjennom- gåelse av dødsdommen over Ragnar Skancke.

Blant alle som kjente Skan- cke hersket det enighet om at han hadde et nobelt sinnelag. Men nesten ingen kjenner til hvorfor han lot seg bevege til å ta stillingen som leder av kirke- og undervisningsvese- net under den tyske okkupa- sjon. — En velinformert embetsmann forteller at Skancke tok stillingen ikke minst fordi han ville realisere sin tekniske kongstanke som gikk ut på at den norske, tek- nisk anlagte ungdom ikke skulle sole bort tiden i de hu-

tuelle idé belyses best av at f. eks. Oslo har ca. 22 huma- nistiske gymnasier, men ikke ett eneste teknisk!! Men når våre yrkesskoleledere oppdager at hans syn er gjen- nomført i USA — tør antas at tanken snarest gjennomføres her, selv om den er Skan- ckes.

Domprost Hygen hevdet i retten at Skancke ønsket å være lojal overfor kirken, at han ville det beste og at han personlig mente å handle i samsvær med kirkens interes- ser. Hygen sa videre at under de møter han hadde med Skancke var denne alltid elsk- verdig og interessert for kir- ken.

Skanckes store forsvater, avdøde Dr. jur. Jørgen Over- gaard, fant dommene over Skancke så gale og uhyrlige at han aldri overvandt det. Han mente således at rettens oppfatning av Skancke var

kjedag person fra a til z.

Professor Adolf Hoel skrev til Høyesterett at Skancke er av gammel norsk bondeett, en høyt begavet mann og en kjent vitenskapsmann på den elektriske svakstrøms område. Han er også en kunstmater, en av Norges beste anna- torpianister. Han er et fint og dannet menneske, en meget sjarmende mann, og i be- sittelse av sterk fantasi. Men Hoel mente at Skanckes sans for administrative gjøremål ikke var noe videre utviklet, likesom han skrev at mange av dem som ledet de institu- sjoner som søket under Kir- kedepartementet ikke var let- te å ha med å gjøre. Hoel mente at Skancke visle en re- delig vilje til å gjøre det beste, men maktet ikke alltid å stå mot påtrykk.

Men hvem har ikke gitt et- ter for påtrykk og illegales provokasjoner? 104433

Hansen forsøkte forgjeves å rettlede Høyesterett i en inn- trengende skrivelse, som slut- ter slik: «Vi har nemlig vondt for å forsone oss med den tanke at en mann av en type som Ragnar Skancke skal bli skutt.» —

Hvis Norge blir nasjonal og nøytral rettsstat, regjert ved sine egne, og ikke av en fjern- styrt klikk delvis med angst- nevrosen, — da vil nok Skan- ckes dødsdølg bli minnet med flagget på halv stang. Inntil da får nordmenn hver i sin krets den 28. august ære min- net om den tragiske, snille og fedrelandskjerlige verner av det norske folks livsinteresser under den tyske okkupasjon, som takket være slike kulti- verte nordmenn som Ragnar Skancke, ble relativt mild og fornuftbetont. — hva i de fjernstyrtles øyne vel var hans største brode.

Oslo, 12. aug. 1953.

A. L.

Et russisk angrep

Et minne fra Kurland 1944

Så knugende stille det er i natt. . . . Bare nå og da fre- ser en rakkett opp i luften, ly- ser opp Ingenmannslandet for et kort øyeblikk — så er det igjen mørkt og stille.

Så drepene kjedelig det er å sitte i hullet og stirre inn i mørket uten å se noe. Natte- timene snegler seg avsted — bare det snart ville bli lysere — da kan Welner og jeg løpe inn i låven, grave oss ned i høyet og sove. . . . sove hele dagen. Først når det begyn- ner å mørkne igjen skal vi tilbake til hulen.

Welner sitter nede på bun- nen av hulen og roker, skjul- ler sigarettgloen i sin hule hånd.

«Så stille det er i natt,» sier jeg til ham. Han mumler noe — er visstnok halvt i sove.

Tankene snegler seg gjen- nom hodet. For å fordrive ti- den minnes jeg alt det som har hendt i det siste halve året. Stillingene ved Narva. . . omringelsen. . . . den lange flukten til Waivara, tilbake- toget til Riga og siden til Kur- land. . . .

«Fr—r—r!» freser en rak- kett i nærheten. Jeg setter meg opp med et rykk. Pok- ker også, nå holdt jeg på å sove igjen.

Ser ned på Welner. Han

ligger nede på bunnen av hu- len og sover. Snorker endog.

«Welner! Hei, Welner! Du må ikke sove,» hvisker jeg og puffer til ham med støv- len.

«Hva? Hva er det?» roper han og springer opp.

Ser seg om.

«Jeg drømte så godt,» sier han. «Var hjemme. og mor kom inn med middags- maten. så vekket du meg.»

Det er begynt å lysne. Nå kan jeg skimte skogen på den andre siden av sletten. Der er russerne — det er ikke mer enn to hundre meter som skiller oss fra hveran- dre.

Jeg hører svak støy bak meg. Snur meg. Det er Bretz og Arenbrøster som løper til maskingeværredet — nå har de overlatt vekten — vi kan løpe til låven og sove. . . sove.

Jeg våkner. Blir lig- gende i det myke, herlige høyet og lytte. Hva er det som har vekket meg? Er det

tordenvær?

Det braker og brøler og tordner rundt hele landsby- en, det hviner og huer i luf- ten.

Russerne har åpnet trom- meild mot landsbyen.

Jeg kryper enda lenger inn under høysåten — det er da en slags beskyttelse i den.

Og rart nok sovner jeg igjen. Så er det noen som rusker i bena mine.

Jeg krabber fortumlet ut. «Ivan angriper!» roper Welner.

Vi griper geværene våre, løper ut av låven og bak den. Der står Schöllenberg, lag- lederen, med maskinpistol i hånden. Det er stille nå — artilleriet skyter ikke lenger.

Schöllenberg og Welner løper til det andre hjørnet av låven, jeg blir stående og se mot skogen.

Der er de. . . . en lang skytterkjede kommer over sletten. Blir borte bak en høyde.

Så langsomt minuttene snegler seg avsted.

Jeg merker at jeg skjelver

over hele kroppen, men jeg er ikke redd — det er vel spenningen og morgenkul- den. Der dukker «de» opp på toppen av høyden — knapt hundre meter borte. Nå be- gynner maskingeværet vårt å skralte — det ler sin vanvit- tige dødningslatter — rus- serne kaster seg ned. «Flopp- flopp,» hører jeg inne i sko- gen, det suser så rart i luf- ten. En bombekaster!

Bombene begynner å eks- plodere rundt maskingevæ- redet.

Jeg kan ikke se Bretz og Arenbrøster — de kryper vel sammen på bunnen av redet.

Nå sneller det til venstre for meg. Jeg ser dit.

Russerne er kommet inn til den høye veiskranningen — jeg kan se dem tydelig. De står på kne og kaster hånd- granater over veien. Der kommer en krypende opp på veien fra vår side — det er jo Nilsen fra Odalen. Han reiser seg opp, står oppreist og kaster en håndgranat ned til russerne. Så faller han — blir liggende stille på veien. .

Bombekasterne spytter fremdeles i skogen. Så får den en fulltreffert i maskin- geværredet.

Jeg ser Arenbrøster krype opp av hullet. Han holder seg i skulderen og løper sjang- lende bort. Bretz ser jeg in- genting til.

Russerne har reist seg og løper mot en steinruin like ved låven — det er minst tre av dem.

Så skjuler ruinene dem.

Plutselig kommer en av dem løpende mot låven — han løper krumboyd og har maskinpistol i hendene. Jeg løfter geværet og sikter.

«Rolig. . . . rolig nå.»

Trykker på avtrekkeren.

Russeren slår ut med hen- dene og faller forover.

I det samme kommer en til. Også han løper krumboyd mot låven. Jeg skyter igjen. Også han faller forover i en vaumpytt og blir liggende.

Jeg synes ikke synd på dem, tenker ikke på at det er mennesker som kanskje har kone og barn hjemme, slik som jeg selv har.

Jeg vet at de vil drepe meg hvis de får anledning til det.

Det plasker i grøften bak meg. Jeg snurrer rundt.